

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologica

Ex Sacris Scriptvris, Conciliorvm Pontificvmqve Decretis, Et Sanctorvm Patrvm Ac Doctorum Placitis Expressa ; In qua, quidquid tum ad fidei mysteria sanè ac rectè intelligenda, & ab erroribus quibusvis secernenda, tum ad sacramenta debitè conficienda & ministranda, tum ad actiones humanas iuxta ...

Complectens ea quæ ad Sacramenta & mores pertinent

Abelly, Louis

Coloniæ Agrippinæ, 1659

VI. Explicatur sextum Decalogi præceptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38979

si in eius bona competat; ea verò. quæ ob illius occisionem restituuntur, inter eius bona connumerari non possunt. Quæ quidem sententia, tum ob illam rationem, tum etiam ob Bannis & Soti, quos pro illa citat, auctoritatem, probabilis ac in praxi tuta videtur.

SECTIO. VI.

Explicatur sextum Decalogi præceptum.

Non mœchaberis.

MONET Catech. Rom. par. 3. c. 7. specialem cautelam ac prudentiam, nec non delectum verborum requiri in explicanda huius præcepti materia, quæ, ut ait, *moderationem potius desiderat, quam orationis copiam*; quod ut asseamus, & brevitati simul ac honestati consulentes, nihil omittamus eorum, quæ à Sacerdotibus sciri debent ut præcipuum à lepra discernere possint; omnia quæ dicenda nominis sunt, tribus parag complectemur: in quorum primo investigabimus, quid hoc sexto præcepto prohibeatur: in secundo, quot modis in illud peccetur: in tertio deniq; retributiones quasdam in certis casibus ob huius præcepti transgressionem faciendas explicabimus.

§. I.

Quid hoc sexto præcepto prohibeatur.

SANCTVS Aug. q. 71. super Exod. explicans hoc sextum præceptum, docet illo prohiberi non modo adulteriũ, quod nomine mœchiæ designatur; sed in genere omnem illicitum concubitus, ac quemcunq; luxuriæ actum, sive externum sive internum.

Sunt autem sex luxuriæ species (ut docet S. Th. 2. 2. q. 1. 4. c. 1. & seq.) & declaratur e. *Lex illa* 36. q. 1. scilicet fornicatio, stuprũ, adulterium, incestus, raptus, & peccatum contra naturam; quibus aliqui Theologi addunt sacrilegium, quando peccatum istud committitur cum persona Deo sacra; quod tamen S. Thomas reducit ad speciem adulteri-
xii;

rii; quia personæ sacræ, connubio quodam spirituali
Deo conjunctæ.

Fornicatio est concubitus illicitus soluti cum soluta, violen
est hominis nullo conjugii vinculo, aut castitatis voto. Adu
Religiosi, vel Ecclesiastici status conditione obligati, conjugata
fœmina, quæ nec virgo est, nec coniugio, aut aliquo copula
castitatis obstricta, nec Religiosi status susceptione pro, tu
mancipata. Hanc autem simplicem fornicationem et prope
peccatum mortale, adeò certum est, ut oppositum peccatum, q
naciter asserere sit hæreticum, ut definitum est in Cleob c. 3.
Ad nostrum, de hæreticis, & expressis verbis dicit Apostolus
lus Eph. 5. *quòd omnis fornicator, aut immundus &c. non ha* Sac
hereditatem in regno Christi. Excipitur tamen casus ille, quæ De
quo mulier vim ab alio pateretur; tunc enim, quamvis per
delectationem sentiat, si tamen impudico actui non consentiat, fac
senriat, nullatenus peccat, ut fusè declarat & probat S. Augustinus lux
gust lib. 1. de civ. cap.

Ad hoc peccatum reducitur concubinatus; quo nomine simant
nihil aliud intelligitur, quàm fornicatio continuata cum: ur
cum certa aliqua persona soluta, & cohabitatio cum socii de
Est autem hoc peccatum grave & periculosum, eo quod Ince
hominem in continuo statu peccati detineat: nec ab aliis aut
debent concubinari, nisi prius à concubinis separentur. Quàm

Porro rectè observat Less. lib. 4. de just. & iure. ca. 1. de veteri
7. fornicationis peccatum in Christianis specialem habet addi
re deformitatem ratione Sacramentorum Baptismi, & est aut
charitatis, per quorum susceptionem singulari quodam modo
modo uniuntur Christo Domino, & membra illorum existim
fiunt membra Christi: unde Apostolus 1. Cor. 6. Ne quis
inquit, *quoniam corpora vestra, membra sunt Christi?* Talis
ergo membra Christi, faciam membra meretricis? Absti.

Stuprum est virginis defloratio; estq; hoc peccatum pe
vius simplici fornicatione, eò quòd præter illius malitiam, formit
habeat specialem deformitatem propter violationem spiritu
gnaculi virginalis, & maximum deinceps peccandi, simile
culum, cui virginem sic defloratam exponit. Existimatur
men Less. lib. 2. c. 10. dub. 1. probabiliter dici posse, stuprum

tunc solummodo esse peccatum, specie distinctum à simplici fornicatione, quando virgini vis infertur, illaque per violentiam defloratur.

Adulterium est illicitus concubitus cum persona conjugata, sive vir tantum, aut mulier, sive uterque coniugio copulati sint. Est autem gravius fornicatione, & etiam stultius, tum propter violationem fidei conjugalis, tum etiam propter damnum filiorum legitimorum, & alia similia mala, quæ ex hoc peccato consequuntur, de quo loquens est in Cl. Tob. c. 31. *Hoc nefas est, inquit, & iniquitas maxima, Ignis & ad*

condemnationem devorans, & omnia eradicans genimina.
Sacrillegium est illicita copula cum persona sacra, seu sacra Deo consecrata est & dicata, sive per votum castitatis, sive per ordinis sacri susceptionem. Addit etiam Tol. lib. 5. c. 12. sacrilegium committi, si quis in minoribus constitutus luxuriæ peccatum committat; vel si quis in loco sacro, aut venereum exercent, quamvis sit conjugalis, ut existimant Paludanus, Tabiena & alii apud eundem Tolemanus: unde circa hoc peccatum circumstantia personæ, vel loci declaranda est.

Incestus est copula illicita cum persona consanguinitatis aut affinitatis nexu intra quartum gradum coniuncta. Quam verò grave sit hoc peccatum ex eo colligitur, quòd in veteri lege constituta erat mortis pœna in incestuosos: addit hęc causa: *Lev. 20. quia rem nefariam operati sunt.* Est autem eò gravius peccatum, quo maior est inter peccantes personas coniunctio; imò specie distinctum esse existimat Nav. c. 16. n. 3. asseritq; proinde gradum consanguinitatis aut affinitatis esse declarandum.

Observat etiam Lessius violationem cognationis spiritualis per actum luxuriæ, quamvis propriè ad hanc incestus speciem non pertineat, habere tamen specialem deformitatem; ratione cuius, circumstantiam cognitionis spiritualis in confessione declarandã esse existimat. Quod similiter dicendum est, si hoc peccatum committatur cum filia spirituali confessionis, id est cum ea, cuius quis

con-

confessionem sacramentalem excepit: quod quàm grave peccatum sit constat ex cap. Omnes, & cap. Non debet, par. quart. ubi de Positio ab Ordine sacerdotali, & perpetua poenitentia usque ad exitum vitæ decernitur in eum, quod tale scelus per petrauerit.

Raptus, quantum ad ipsum actum luxuriæ modis omnibus supra dictis committi quidem potest; sed ad præterea violentam; & iniustam personæ à domo sua, vel paterna subtractionem, & in aliena detentionem; unde raptus cum simplici fornicatione, vel stupro, vel adultèrio, vel sacrilegio, vel incestu simul committi potest: hæ circumstantiæ cum illa, quæ ipsius raptus est propria debent in confessione declarari.

Peccatum denique contra naturam est illud (ut exprimitur S. Doctor q. 154. a. 11.) quod repugnat naturali ordini nerei actus, qui convenit speciei humane. Additque illud quatuor præsertim modis contingere posse: uno quidem modo, si absque omni concubitu, causa delectationis venereæ procreatio procuretur; & vocatur mollities: alio modo, si fiat per concubitum ad rem non eiusdem speciei; & vocatur bestialitas: tertio, si fiat per concubitum ad non debitum sexum, puta masculinum ad masculinum, femina ad feminam, ut Apostolus dicit Rom. 1. quod dicitur Sodomiticum vitium: quarto, si non servetur naturalis modus concumbendi, aut quantum ad instrumentum non debitum, aut quantum ad alios menstruosos & bestiales concumbendi modos.

Et hi quatuor modi specie distinguuntur, ut obsecrat Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 13. cum unusquisque illorum contineat specialem turpitudinem castitati repugnanti. Quàm nefandum autem & quàm detestabile sit illud peccatum, satis constat ex horrenda punitione Sodomitarum Gen. 19. & Onan filii Iudæ Gen. 38. ubi dicitur quod percussit eum Dominus, quod rem detestabilem faceret: & Lev. 20. morti adiudicantur, qui peccatum istud commiserint: neque tantum divinis legibus, sed & humanis peccatorum monstra damnantur, in Codice Theodosiano lib. 9. tit. 7. edicitur quod huiusmodi scelus spectantibus populo flamma vindices exprabunt.

Est autem observandum circa peccatum mollitiei, pollutionem omnem directe in se voluntariam esse peccatum mortale; nec unquam quovis prætextu, etiam tuenda sanitate, esse licitam, ut ex communi Doctorum consensu probat & docet Lessius sup. a. dub. 14. imò & illam etiam, quæ indirectè tantùm voluntaria est quæ sequutura prævidetur, ex aliqua causa, quæ tamen non evitatur, cum possit & debeat evitari.

Si tamen justa aliqua ratio subsit ejusmodi causam evitandi; ut si quis libros de ejusmodi rebus tractantes legat, ut alios doceat, aut confessionibus excipiendis vacet; unde turpes imaginationes & delectationes in parte inferiori, ac exinde pollutiones consequantur; tunc non erit peccatum, dummodo absit periculum consensus, ut docent Less. sup. Nav. cap. 16. n. 6. & alii communiter. Quòd si pollutio nullo modo sit voluntaria; ut quando inter dormiendum accidit, neque postquam quis plene expergefusus est in delectationem ex illa proveniente deliberate consentit; tunc est peccatum, ut iidem authores proxime citati docent.

Præter has luxuriæ species, sunt alii plurimi ejusdem peccati actus, tam exteriores quàm interiores ad unamquamque illarum pertinentes, hoc sexto præcepto prohibiti. Atque in primis prohibentur morosæ delectationes, quæ ex rebus obscænis cogitatione vel imaginatione apprehensis cum pleno & deliberato voluntatis consensu percipiuntur; & etiam ipsæ cogitationes & imaginationes turpes, quævis nulla ex illis sequatur turpis delectatio; si tamen illius percipiendæ causa animo versentur & foveantur, æqualè cum ipsis obscænis delectationibus censentur habere malitiam, scilicet mortalem, quamvis nulla subsit voluntas rem illam turpem opere implendi: quod melius explicare simul & probare non possumus quam his sancti Augustini verbis; lib. 2. d. Trin. c. 2. *Totus, inquit, homo damnabitur; nisi hæc, quæ sine voluntate operandi, sed tamen cum voluntate animi talibus eblectandi, solius cogitationis sentiuntur esse peccata, per mediatoris gratiam remittatur.*

X

PRO-

Prohibentur etiam à fortiori obscœna omnia desideria, & turpes affectus, quando quis deliberatè appetit, & vult actum aliquem luxuriosam perpetrare. Et hæc desideria eandem cum ipsis actibus desideratis deformitatem induunt: unde qui mulierem conjugatam turpiter concupiscit *S. Matt. 5. iam machatus est eam in corde suo*, ut ait Christus Dominus; & coram Deo adulterii reus efficitur.

Præterea oscula, tactus, quæ fiunt ob carnalem, & veneream delectationem quæ ex illis percipi potest, sunt etiam peccata mortalia hoc præcepto prohibita: quamvis enim (ut rectè observat *S. Doctor 22. q. 154. a. 4.*) hæc & similes actiones sint ex genere suo indifferentes, possintque seculo quovis libidinoso affectu licite exerceri; e. g. si quis mulierem osculetur eam salutando, quia talis est consuetudo patriæ, vel ob aliquam aliam causam rationabilem; si tamen nulla ejusmodi causa subsit, nec aliud in osculis, tactibus, & aspectibus intendatur, quàm delectatio illa, quæ carnè afficit, & ad libidinem excitat; tunc secundum mentem *S. Doctoris* peccati mortalis reatus incurritur.

§. II.

Quot modis peccetur in sextum Decalogi præceptum.

EX dictis colligi potest quot & quàm variis modis peccetur in hoc Decalogi præceptum. Atq; in primis peccant contra illud qui turpium rerum cogitationibus, aut imaginationibus deliberatè intendunt ut illis delectentur: qui delectationes illas suboriri advertunt, nec illas protinus abijciunt, sed potiùs fovent: qui legunt libros impudicos: unde tales cogitationes, & delectationes porrumque oriri solent: qui intendunt in imagines, aut picturas obscœnas, & ad libidinem aspectu sui excitantes, aut illas domi expositas habent, unde alii occasione peccandi sumere possunt; qui turpes cantilenas aut verba

obscena proferunt, aut ab aliis prolata libenter audiunt: qui Comædiis, aut aliis spectaculis, vel saltationibus & choreis delectantur, in quibus advertunt se graves adversus castitatem tentationes experiri, iisque ut plurimum succumbere: qui notabiliter in cibo vel potu excedunt, unde in ipsis motus impudici & aliquando pollutiones oriri solent, quibus fere semper consensum præbent.

Qui vestitu, aut gestu aliquo immodesto, vel aspectu aliis huius peccati occasionem præbent: qui se vel alias personas impudice aspiciunt: qui osculis aut tactibus libidinosus delectantur: qui voluntate sola, aut etiam actu ipso committunt peccatum fornicationis, stupri, adulterii, sacrilegii, incestus, aut raptus; qui in peccatum molliæ delibere incidunt, pollutionibus delibere delectantur; aut eas sibi tactibus impudicis vel aliis modis procurare conantur: qui in infandum Sodomæ aut bestialitatis crimen perpetrant, aut aliis illicitis aut infamibus concubendi modis se polluunt.

III.

Quanam restitutiones ob huius præcepti transgressionem faciendæ sint.

DVOBUS præsertim casibus obligatio restitutionis alicuius faciendæ huius præcepti transgressoribus incumbere potest, nimirum ratione stupri, vel adulterii.

Quod ad stuprum spectat, certum est in primis illum, qui virginem aliquam conjugii promissione decepit, & sub ejusmodi spe corporis illius usuram impetravit, ad eam in matrimonium ducendam obligari, etiamsi fictè tantum & dolosè promiserit. Ita Nav. Sot. Adrian. & alii apud Less lib. 2. c. 10. dub. 3. si tamen esset conditionis valde inæqualis, aut si promissionem implere non posset, pura quia est cõiugatus; aut si ex illius promissionis impletione grave aliquod scandalum timeatur; tunc promissioni satisfacere censetur, si sufficientè illi, pro ratione cõditionis, &

status, dotem tribuat; ut docet Nau, cap. 16. nu. 18. & post illum Tol. lib. 5. cap. 17.

Certum est etiam illum qui violentia, aut imperiis precibus, aut falsis & dolois persuasionibus virginem a stuprum induxit, teneri illam vel convenientur dotare, ut habetur ex cap. *si seduxerit*, de adulterijs. Quod si vii nulla vi aut promissione, nullis item importunis precibus, aut dolois persuasionibus ad peccatum in iudicia, sed ipsa sponte, & libere in illud contempsit; nulla restitutionis faciendæ obligatio incumbit, ut docet Nau. sup. dub. 2. & alij; quia iuxta regulam 28 iuris in 6, *Scienti ex consensu non fit iniuria*; legesque Canonice (ut obicitur Nau. ibid.) non obligant ad restitutionem nisi eum qui aut violentiam aut bolum seu deceptionem ad stuprum perpetrandum adhibuit: quod etiam similiter dicendum existimat idem Nau. virgo per stuprum deflorata æquè commodè & convenienter nupsit, ac si minime peccasset; quia stuprum illius nemini innotuit; tunc enim quamvis ille qui eam ad peccandum induxit, gravem & rigidam pœnitentiam coram Deo subire teneatur, ad nullam tamen restitutionem illi faciendam tenebitur; quia scilicet nullum damnum passa est. quod pecunia restituari Possit.

Quod spectat ad adulterium si mulier coniugata filium ex adulterio suscepit, tenetur omnibus modis quibus potest, citra famæ dispendium aut vitæ periculum, procurare ne legitimi hæredes ratione huius illegitimæ prolis aliquid detrimenti patiantur. unde si habet bona aliqua præter dotem sibi propria, quæ possit quibus velit tribuere, tenetur ex illis tantum legitimis hæredibus applicare, quantum satis erit ad compensationem damni per stuprum illati aut inferendi. Ita Caiet. opusc. 31. resp. 19. Nau. cap. 16. num. 47. Tol. lib. 5. cap. 11. Less. lib. 2. cap. 11. dub. 7. & alii communiter.

Quod si mulier nulla eiusmodi bona possideat, negatullo alio modo damnum illud compensare possit, quarunt Theologi, an teneatur etiam cum periculo vitæ, vel dispendio famæ crimen suum marito, vel filio suo restituere.

spurio prodere, Resp. ex communi Doctorum sententia (ut videre est apud Less. & Tol. supra) nō teneri cum periculo vitæ: quamvis autem aliqui existiment ad id obligari cum honoris & famæ dispendio, probabilis tamen & tuta in praxi est sententia Scoti, Innocentij; Panorm. Caiet. Nau. & aliorum; quos refert, & quibus subscribit Less. supra dub. 7. qui negant mulierem cum notabili famæ honorisq; dispendio ad crimen suum marito vel filio spurio revelandum obligari, quorum ratio est, quod fama cum sit bonum superioris ordinis, nō videatur in tali casu esse necessariō exponenda pro alio bono inferioris ordinis; præsertim cum illius dictis neque maritus neque spurius filium credere teneantur: *Alleganti enim suam turpitudinem (iuxta regulam iuris) nulla debetur fides*: Proindeque ex illa peccati sui declaratione nihil aliud sequeretur, nisi scandalum in familia & discordia inter filios: unde etiam cap. *Officii*, de pœnit & remiss. nihil aliud præscribitur respectu mulieris, quæ filium supposuerat, nec suppositionem illam marito revelare volebat, sicut nec alterius quæ prolem ex adulterio susceperat, nisi ut comperens satis factio per discretum sacerdotem utrique iniungatur; unde iuxta illum canonem prudentis erit confessarij eiusmodi mulieri præter alia opera satisfactoria præcipere, ut solitas expensas quantum poterit habitatione status valetudinis &c. imminuat, & maiori sedulitate domesticam administret; & si quid lucri proprio labore captare possit, illud in compensationem filio aut hæredum applicet; & alia similia præstet, quibus si non totum damnum, saltem illius partem aliquam compensare conetur.

Quæres utrum ipse adulter ad restitutionem aliquam faciendam obligetur. Resp. si moraliter ei certum sit filium, qui ex muliere cum qua peccavit natus est, suum esse, obligari illum ad compensationem damnorum, quæ legitimo marito aut eius hæredibus obvenire possunt; si ve ratione alimentorum quæ illi præstantur, si ve ratione hereditatis, quam cum aliis legitimis filiis tanquam unus

ex illis aditurus est. Et hæc est communis sententia Doctorum, paucis exceptis, quorum opinionem ut minus probabilem & tutam merito rejicit Lessius supra dub. 6.

SECTIO VII.

Explicatur septimum Decalogi præceptum.

Non furaberis.

CUM hoc septimo præcepto (ut observat Catech. Rom. Part. 3. c. 8. Deus in tutelam veluti suam bona nostra exteriora susceperit; ita ut nullus ea iniuste surripere aut in vitis nobis detinere possit, quin iniuria illa in ipsum etiam Deum refundatur, ac obedientia illi debita violatur: hinc pater quanti facienda sit huius præcepti observatio, & quo studio illius obligationes omnes perlegendæ sint, præsertim cum innumeris prope modis in illud peccetur. Ut igitur majori cum luce in illius explicatione procedamus, ipsius juris ac iustitiæ principia breviter consideranda nobis sunt, ut ex illis postea rationes omnes, quibus erga proximi bona obstringimur, enucleatius cognoscamus.

§. I.

Quid Iuris, quid iustitiæ nomine intelligendum sit.

NOMEN Iuris (ut illius varias & multiplices acceptiones omittamus) in duplici præsertim significatione sumi solet. Primò pro lege tam naturali quàm positiva, sive divina sive humana. quo sensu dicimus e. g. parentibus honorem deferre, esse de iure naturali; Sacramenti Baptismi recipere, esse de iure divino positivo; eo etiam